

Илија Гарашанин.

Начертаније.

Програм спољашне и националне политике Србије на концу 1844. године.

О Илији Гарашанину.

Државник (16. 1. 1812, Гараши, крагујевачка нахија - 10. 6. 1874, Београд). Син Милутина Савића, имућног марвеног трговца, Гарашанин се школовао у очевој кући и од приватних учитеља. Затим је учио грчку школу у Земуну и био је неко време у Ораховици где је научио немачки. Испрва је помагао оцу у трговини. 1837. кнез Милош га је узео и поставио за цариника у селу Вишњици, на Дунаву, а после у Београду. Када је завео регуларну војску, кнез Милош га је поставио за њенога старешину, у чину пуковника. После одласка кнеза Милоша, Гарашанин се бавио неко време у Влашкој, где је био закупио неке ошеје. 1842. његов отац и старији брат, који су били на страни Вучићевој, погинули су у борби против кнеза Михаила. Исте године, Гарашанин је постављен за помоћника министра Унутрашњих дела Вучићу. Када је 1843. Вучић морао, на захтев Русије, ићи из земље, Гарашанин је постао на место њега министар Унутрашњих дела и остао је у томе положају све до 1852.

Највећи државник и администратор уставобранитељског времена, Гарашанин је имао великих заслуга за увођење уставобранитељскога режима. Створио је полицију у Србији и бирократски начин управе. Имао је у спољној политици врло широке погледе, које је изразио у своме "Начертанију" од 1844, по којима је Србија требала да ради на стварању једне велике југословенске државе под својим предводништвом.

(Слободан Јовановић у Енциклопедији српско-хрватско-словеначкој).

Начертаније.

Србија се мора и у том смотренију у ред осталих европејских држава поставити, створивши један план за своју будућност, или тако рећи да састави себи једну домаћу политику по којим главним начелима треба Србија кроз више времена стално да се влада и све своје послове по њима постојано да управља.

Движеније и таласање меду Славенима почело је већ, и заиста никад престати неће. Србија мора ово движеније а и ролу или задатак, који ће она у том движенију за извршење имати, врло добро упознати.